

CHAPTER «LAW SCIENCES»

PROBLEMATIC ISSUES OF THE INTRODUCTION OF CRIMINAL LIABILITY FOR NON-EXECUTION OF THE JUDGMENT OF THE INTERNATIONAL CRIMINAL COURT IN UKRAINE

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЗАПРОВАДЖЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА НЕВИКОНАННЯ СУДОВОГО РІШЕННЯ МІЖНАРОДНОГО КРИМІНАЛЬНОГО СУДУ В УКРАЇНІ

Nataliia Karpova¹

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-499-3-20>

Abstract. Subject of study. The published article is determined for studying such a question as establishing criminal liability in Ukraine for failure to comply with the decisions of the International Criminal Court, its judges and officials, as well as the further fulfillment by Ukraine of its part of its obligations to cooperate with the International Criminal Court. Methodology. In this study, the author used the logical method, the method of semantic analysis, as well as the comparative law method. The purpose. The purpose of this article is to assess the feasibility of defining non-compliance with an ICC decision in Ukraine as a crime, as provided for in Article 382 of the Criminal Code of Ukraine, in order to determine whether such a definition will contribute to Ukraine fulfilling its part of its obligations as a member state of the Assembly of States Parties to the Rome Statute. The author examines the current state of cooperation between Ukraine and the International Criminal Court, the history of cooperation between Ukraine and the International Criminal Court, and Ukraine's previous requests for an investigation to the International Criminal Court.

¹ Doctor of Philosophy of Law, Associate Professor of Department of Law, Higher Educational Institution “Academician Yuriy Bugay International and Scientific Technical University”, Ukraine

The author examines the latest Ukrainian laws adopted by the Verkhovna Rada of Ukraine with the aim of implementing the provisions of the Rome Statute into national legislation. The author concluded that the Law of Ukraine “On Amendments to the Criminal and Criminal Procedure Codes of Ukraine in Connection with the Ratification of the Rome Statute of the International Criminal Court and Amendments Thereto” dated 09.10.2024 No. 4012-IX specifies the procedure for fulfilling Ukraine's obligations in its cooperation with the ICC during the conduct of criminal proceedings by the ICC on the territory of Ukraine. The author found that this law pre-establishes criminal punishment for individuals in Ukraine for their failure to comply with the lawful requirements of the International Criminal Court. Since the International Criminal Court is an international judicial body, its general requirement for States Parties to the Rome Statute is the mandatory execution of the judgments of the International Criminal Court. The author established that paragraph "g" of Part 6 of Article 1 of the Law of Ukraine "On Amendments to the Criminal and Criminal Procedure Codes of Ukraine in Connection with the Ratification of the Rome Statute of the International Criminal Court and Amendments Thereto" dated 09.10.2024 No. 4012-IX establishes criminal liability under Article 382 of the Criminal Code of Ukraine for failure to comply with court decisions of the International Criminal Court, its judges and officials. This study examined and analyzed the types of judicial decisions of judges and officials of all organs of the International Criminal Court, including the Presidency, Pre-Trial Chambers, Trial Chambers, Appeals Chambers, the Office of the Prosecutor, and the Secretariat. The author considered the possibilities of executing certain types of court decisions of judges and officials of all bodies of the International Criminal Court in Ukraine. Conclusion of the study. The author concluded that 1) decisions made by the President and/or the Secretary of the International Criminal Court are not subject to criminal law protection under Article 382 of the Criminal Code of Ukraine; 2) failure to execute in Ukraine the decision of the Presidium of the ICC on the designation of the State of execution of a sentence for a convicted person is qualified under Part 2 of Article 382 of the Criminal Code of Ukraine; 3) failure to execute in Ukraine arrest warrants, summonses, and sentences for a convicted person is qualified under Part 2 of Article 382 of the Criminal Code of Ukraine. Practical implications. This proposal can

be used in cooperation between Ukrainian courts and law enforcement agencies with the International Criminal Court. Value / originality. This study is an original, first-in-history study of the criminal-legal protection by the Criminal Code of Ukraine of the procedure for the execution in Ukraine of court decisions of judges and officials of the International Criminal Court.

1. Вступ

25 жовтня заступниця керівника Офісу президента Ірина Мудра передала секретаріату ООН ратифікаційну грамоту щодо приєднання України до Римського статуту. Це забезпечує Україні статус повноцінного учасника Асамблеї держав-учасниць Римського статуту – органу, що визначає параметри функціонування Міжнародного кримінального суду (далі МКС). Римський статут – це міжнародний договір, яким засновано МКС. Цей суд має повноваження здійснювати юрисдикцію (розслідування, кримінальне переслідування, судовий розгляд та призначення покарання) стосовно осіб, які підозрюються у вчиненні найбільш тяжких злочинів, а саме: злочинів геноциду, злочинів проти людяності, воєнних злочинів та злочинів агресії. Для України Римський статут набуває чинності з 01. 01.2025 р. [10].

21.08.2024 Верховна Рада України (далі ВРУ) прийняла Закон України «Про ратифікацію Римського статуту Міжнародного кримінального суду та поправки до нього» № 3909-IX [4]. 24.08.2024 р. у День Незалежності України Президент України Володимир Зеленський зробив вирішальний крок на шляху країни до участі в МКС, підписавши закон про ратифікацію Римського статуту [4].

Наразі Україна стала 125-ю країною – учасницею Римського статуту МКС [19]. Це спростить українцям доступ до спеціального Цільового фонду МКС для потерпілих і підвищить шанси отримати компенсацію для потерпілих від російських злочинів. Також це дозволить захистити українських військових [11].

Але ратифікація Римського статуту [19] викликала необхідність привести положення національного законодавства у відповідність до його положень. Лише в разі імплементації положень Римського статуту [19] в національне законодавство Україна буде здатна реально виконувати свої зобов'язання за Римським статутом [19]. Тому в самому законі про ратифікацію було закладено завершення внутрішньодержавного

процесу ратифікації Римського статуту в Україні шляхом прийняття ВРУ проекту Закону про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України у зв'язку з ратифікацією Римського статуту Міжнародного кримінального суду та поправок до нього [4]. Цей законопроект включав певні положення Римського статуту [19] в національне законодавство. Лише після підписання цього законопроекту як закону ратифікаційна грамота про приєднання до Римського статуту [19] могла бути депонована, тобто передана на зберігання до Організації Об'єднаних Націй (ООН).

09.10.2024 р. ВРУ ухвалила зміни до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів для гармонізації українського законодавства із Римським статутом Міжнародного кримінального суду шляхом прийняття Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України у зв'язку з ратифікацією Римського статуту Міжнародного кримінального суду та поправок до нього» від 09.10.2024 р. № 4012-IX [3]. Набрання чинності даним законом та Законом України «Про ратифікацію Римського статуту Міжнародного кримінального суду та поправки до нього» від 21.08.2024 р. № 3909-IX [4] відбулось одночасно.

За предметом правового регулювання Закон України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України у зв'язку з ратифікацією Римського статуту Міжнародного кримінального суду та поправок до нього» від 09.10.2024 р. № 4012-IX охоплюється зобов'язаннями України у рамках Розділу II «Політичний діалог та реформи, політична асоціація, співробітництво та конвергенція у сфері зовнішньої та безпекової політики» та Розділу III «Юстиція, свобода та безпека» Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [8]. Загальною метою даного закону є створення найбільш комфортних умов для роботи МКС в Україні.

Даний закон конкретизує порядок виконання зобов'язань України при її співробітництві з МКС під час проведення МКС кримінального провадження на території України. І, що найбільш приємно, даний закон заздалегідь встановлює кримінальне покарання до окремих осіб в Україні за невиконання ними законних вимог МКС. Оскільки МКС

за своїм статусом є міжнародною судовою інстанцією, яка виносить судові рішення, то мова повинна йти насамперед про можливе невиконання судових рішень МКС, які Україна при ратифікації Римського статуту [20] зобов'язалась виконувати. Раз Україна імплементувала МКС у свою систему національної юрисдикції, усі українські фізичні та юридичні особи повинні виконувати рішення МКС як рішення своїх вітчизняних судів. Однією з гарантій виконання рішень українських судів в Україні є встановлення статтею 382 Кримінального Кодексу України (далі ККУ) кримінальної відповідальності за умисне невиконання судового рішення, яке вступило в законну силу [14]. П. «ж» ч. 6 ст. 1 Закону України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України у зв'язку з ратифікацією Римського статуту Міжнародного кримінального суду та поправок до нього» від 09.10.2024 р. № 4012-IX додає до ст. 376 ККУ примітку, згідно з якою у ст. 382 ККУ під судом і суддями потрібно розуміти поруч із судами і суддями України, також і МКС, його суддів і посадових осіб [3]. Оскільки ст. 382 ККУ [14] передбачає кримінальну відповідальність за умисне невиконання чинних судових рішень українських судів, то внаслідок прирівнювання МКС, його суддів і посадових осіб до українських судів та суддів в контексті даної статті ККУ дію ст. 382 ККУ розповсюджено на рішення МКС, його суддів і посадових осіб. Фактично, невиконання судових рішень МКС, його суддів і посадових осіб визнано в Україні злочином, який передбачено ст. 382 ККУ [14]. Але чи потрібно Україні таке страхування від невиконання рішень МКС, його суддів і посадових осіб? Тому оцінка доцільності встановлення в Україні кримінальної відповідальності за невиконання рішень МКС, його суддів і посадових осіб, є важливою для вирішення проблем подальшого виконання Україною її частини зобов'язань по співпраці з МКС як країни-учасниці Асамблеї держав-учасниць Римського статуту [20], усунення будь-яких перешкод для повноцінної роботи МКС в Україні.

Метою дослідження є оцінка доцільності визначення невиконання рішення МКС в Україні як злочину, яке передбачено ст. 382 ККУ [14], для з'ясування того, чи буде сприяти таке визначення виконанню Україною її частини зобов'язань як країни-учасниці Асамблеї держав-учасниць Римського статуту.

Методологія. У даному дослідженні автор використовував логічний метод, метод семантичного аналізу, також порівняльно-правовий метод.

Аналіз досліджуваного питання. Співробітництво України та МКС знаходиться в полі зору українських вчених з моменту підписання Україною Римського статуту в 2000 р. Окремі питання співробітництва України з МКС розглядалися в роботах Г. Верле, М. Гнатовського, О. Задорожного, А. Кориневич, С. Кучевської, П. Пилипенко, О. Сенаторової, Т. Сироїд, та інших [13], проте вони висвітлюють співробітництво України та МКС на попередніх перед ратифікацією Римського статуту етапах.

Шлях України до повноцінної участі в МКС був дуже складним і тривалим, його перший етап почався ще в 2000 році. Україна підписала Римський статут [20] 20.01.2000 р., але не ратифікувала його тривалий час, хоча після підписання Угоди про асоціацію з Європейським Союзом у 2014 році ратифікація цього документу стала одним із прямих міжнародних зобов'язань України. Україна пояснювала це тим, що МКС доповнює систему національної юрисдикції та може брати до свого провадження справи не тільки за зверненням держави-учасниці, а й із власної ініціативи, що до вересня 2016 р. суперечило Конституції України [9]. 11.07.2001 р. Конституційний Суд України (далі КСУ) надав Висновок у справі за конституційним поданням Президента України щодо відповідності Конституції України Римського статуту МКС (справа про Римський статут), згідно з яким ратифікація Римського статуту неможлива без внесення змін до ст. 124 Конституції України, які б передбачали можливість долучення МКС до системи національної юрисдикції як її доповнення [18].

В квітні 2014 р. почався другий етап шляху України до участі в МКС. Україна відповідно до п. 3 ст. 12 Римського статуту МКС [20] звернулась із заявою про визнання юрисдикції МКС щодо злочинів режиму Януковича під час подій Революції Гідності. Україна визнала юрисдикцію МКС з двох питань заявами Міністерства закордонних справ України, поданими 17.04.2014 р. щодо справ Майдану і 08.09.2015 р. щодо злочинів проти людяності і воєнних злочинів, вчинених на її території, внаслідок чого поклала на себе обов'язки співробітничати з цим судом [5]. Це дозволило МКС розпочати процес попереднього вивчення ситуації в Україні. Офіс прокурора МКС проводив попереднє

вивчення ситуації в Україні в період з квітня 2014 року по грудень 2020 року. 11.12.2020 р. прокурор МКС Фату Бенсуда оголосила про завершення попереднього вивчення ситуації в Україні та можливість переходу на стадію розслідування [1].

28 лютого 2022 року новий прокурор МКС Карім Хан заявив про намір розпочати розслідування ситуації в Україні, стверджуючи, що «є обґрунтовані підстави вважати, що в Україні були скоєні як імовірні військові злочини, так і злочини проти людяності» [12]. Він зазначив, що цей висновок стосується подій, розглянутих Офісом прокурора з 2013 року під час попереднього вивчення, а також будь-яких нових імовірних злочинів, що підпадають під юрисдикцію Суду, вчинених будь-якою стороною на території України в контексті нещодавньої ескалації конфлікту [12]. 23.03.2023 р. МКС відкрив представництво в Україні. Після набрання чинності новою редакцією ст. 124 Конституції України [6] у червні 2016 р., в Україні з'явилась можливість визнати юрисдикцію МКС на умовах, визначених Римським статутом МКС [20].

Але ратифікація Римського Статуту [20] постійно відкладалась через необхідність внести потрібні для України поправки до Римського Статуту [20]. 21.08.2024 ВРУ прийняла Закон України «Про ратифікацію Римського статуту Міжнародного кримінального суду та поправки до нього» № 3909-IX із сформульованою в ст. 2 даного закону поправкою до Римського статуту, відповідно до якої Україна визнає юрисдикцію МКС щодо злочину, передбаченого ст. 8bis Римського статуту, починаючи з 17.08.2018 р. [4].

Хоча Україна зробила заяви про визнання юрисдикції МКС в 2014 та 2015 роках, протягом тривалого часу вона не вносила змін до внутрішнього законодавства, спрямованих на створення правової основи для виконання рішень МКС. 03.05.2022 р. було ухвалено Закон України «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та інших законодавчих актів України щодо співробітництва з Міжнародним кримінальним судом» [2]. Ці зміни торкалися в основному положень КПК стосовно міжнародного співробітництва під час кримінального процесу. В КПК з'явився новий розділ IX-2, присвячений особливостям співробітництва з МКС [15]. Вище згаданий закон вніс зміни до ст. ст. 183, 208 КПК, додав до

КПК новий розділ IX-2 [15], вніс зміни у Кримінально-виконавчий Кодекс України [16], у Закон України «Про попереднє ув'язнення» від 30.06.1993 р. № 3352-ХІІ [17]. Проте усі ці зміни були спрямовані на приведення у відповідність до положень Римського статуту [20] українського процесуального законодавства як на стадіях досудового розслідування і судового розгляду, так і на стадії виконання покарання. Вони було явно недостатніми, оскільки не торкалися положень матеріального кримінального права.

Закон України «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України у зв'язку з ратифікацією Римського статуту Міжнародного кримінального суду та поправок до нього» від 09.10.2024 р. № 4012-ІХ [3] повинен заповнити цю прогалину у правовій базі виконання Україною своїх зобов'язань як держави – учасниці Асамблеї держав-учасниць Римського статуту [20]. Така правова база повинна базуватися на вирішенні таких основних питань: приведенні у відповідність національного законодавства до положень Статуту та принципів діяльності МКС; створенні умов для ефективного співробітництва з МКС з урахуванням специфіки його процедур. Із усього масиву кримінально-правових норм ККУ, які імплементують в нього положення Римського статуту автор обрав ті норми, які покликані охороняти обов'язковість виконання в Україні рішень МКС, його суддів, оскільки саме ці рішення визначають програму роботи МКС в Україні.

Невирішені раніше частини проблеми. Отже, станом на кінець 2024 року відповідно до примітки до ст. 376 ККУ [14] МКС, його судді і посадові особи мають в Україні аналогічний із статусом судів та суддів України статус у випадку умисного невиконання їх чинних рішень. Внаслідок чого невиконання судових рішень МКС, його суддів і посадових осіб визнано в Україні злочином, який передбачено ст. 382 ККУ [14]. Така ситуація викликає наступні питання: Невиконання яких видів рішень МКС, його суддів і посадових осіб охоплюються складом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 382 ККУ [14]? Невиконання рішень яких посадових осіб МКС охоплюються складом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 382 ККУ [14]? За якою частиною (частинами) ст. 382 ККУ [14] кваліфікується невиконання судових рішень МКС, його суддів і посадових осіб?

2. Аналіз видів рішень судів МКС

Наступним завданням даного дослідження буде встановлення видів судових рішень МКС, його суддів і посадових осіб, невиконання яких в Україні охоплюється складом кримінального правопорушення, передбаченого ст. 382 ККУ [14]. Встановити їх допоможуть напрацювання науковців та ретельний аналіз законодавства, яке регулює правовий статус та функціонування МКС.

Відповідно до ст. ст. 1, 2, 3 Римського статуту [20] МКС є постійно діючою незалежною автономною установою, доповнює національні системи кримінального правосуддя, має міжнародну правосуб'єктність та повноваження здійснювати юрисдикцію стосовно фізичних осіб за найбільш тяжкі злочини, що викликають занепокоєння міжнародного співтовариства, до яких належать 1) злочин геноциду, 2) злочини проти людяності, 3) воєнні злочини, 4) злочин агресії, може здійснювати свої функції і повноваження, на території будь-якої держави-учасниці та, за спеціальною угодою, на території будь-якої іншої держави [20]. На відміну від Міжнародного Суду МКС не є органом ООН і не має повноважень вирішувати суперечки між державами. МКС не має потреби на особливий мандат від ООН. МКС доповнює національні системи кримінального судочинства і діє за «принципом взаємодоповнюваності», тому він може розслідувати і, за наявності підстав, переслідувати та притягувати до відповідальності фізичних осіб, тільки якщо відповідні держави цього не роблять або не бажають чи не здатні належним чином це зробити. Держави-учасниці Римського статуту своєю участю у статуті автоматично визнають юрисдикцію МКС стосовно перерахованих в Статуті злочинів. Держава, яка не є учасницею цього Статуту, може шляхом подання заяви Секретареві визнати здійснення Судом юрисдикції стосовно відповідного злочину. У випадку, коли Рада Безпеки, діючи згідно Розділу VII Статуту ООН, направляє ситуацію до Офісу Прокурора МКС, згода будь-якої держави не потрібна. МКС має юрисдикцію тільки стосовно подій, які відбулися після набрання чинності Статуту 01.07.2002 р. Якщо держава стане учасницею Статуту після набрання ним чинності, Суд може здійснювати свою юрисдикцію лише стосовно злочинів, скоєних після набрання чинності Статуту для цієї держави, окрім випадків, коли держава

зробила визнання юрисдикції МКС із зворотною дією, але все одно до 01.07.2002 р.

МКС складається з чотирьох органів: Президії, Палат, Офісу Прокурора та Секретаріату. Кожен з цих органів відіграє певну роль та має певний мандат.

Відповідно до ст. 36 Римського статуту Суд складається з 18 суддів [20]. Відповідно до ч. 3 ст. 36 Римського статуту кожний суддя повинен володіти: визнаною компетентністю у сфері кримінального і процесуального права та необхідним досвідом роботи суддею, прокурором, адвокатом або в іншому аналогічному статусі у сфері кримінального судочинства; або визнаною компетентністю у відповідних галузях міжнародного права, таких, як міжнародне гуманітарне право, права людини, насильство стосовно жінок або дітей, а також великим досвідом професійної правової діяльності, що стосується предмету судової діяльності Суду, однією з робочих мов Суду [20]. Відповідно до ч. 2 ст. 48 Римського статуту судді користуються привілеями та імунітетами глав дипломатичних представництв, коли вони беруть участь у діяльності Суду або стосовно такої діяльності. Судово-процесуальний імунітет усіх видів стосовно всього сказаного, написаного суддями та дій, вчинених ними під час виконання службових обов'язків, продовжує надаватися їм і після закінчення строку їхніх повноважень [20].

Кандидатури суддів можуть висуватися кожною державою-учасницею цього Статуту існуючої в цій державі або за процедурою висунення кандидатур для призначення на вищі судові посади або за процедурою, передбаченої в Статуті Міжнародного Суду для висунення кандидатур до складу Міжнародного Суду [7]. Судді обираються на засіданні Асамблеї держав-учасниць Римського статуту шляхом таємного голосування. Під час обрання суддів враховуються необхідність представництва основних правових систем світу, справедливого представництва суддів жіночої та чоловічої статі та справедливого географічного представництва. Відповідно до ч. 9 ст. 36 Римського статуту судді обіймають свою посаду протягом дев'яти років [20]. Відповідно до ч. 1 положення 9 Регламенту МКС термін повноважень суддів починається з одинадцятого березня з дня їх обрання [19.]. Відповідно до ч. 1 ст. 40 Римського статуту судді є незалежними під час виконання

своїх функцій [20]. Відповідно до ч. 3 ст. 40 Римського статуту судді, від яких вимагається виконувати свої функції на постійній основі у місці перебування Суду, не повинні здійснювати жодної іншої діяльності професійного характеру [20]. Відповідно до ст. 35 Римського статуту усі судді обираються як члени Суду, що виконують свої функції на постійній основі, і перебувають у розпорядженні Суду для виконання своїх функцій на цій основі від початку строку своїх повноважень, крім суддів, які входять до складу Президії і виконують свої функції на постійній основі з моменту свого обрання [20]. Президія може, з урахуванням обсягу роботи Суду та після консультацій із членами Суду, час від часу ухвалювати рішення про те, в якій мірі від інших суддів вимагається виконувати свої функції на постійній основі. Характер повноважень суддів МКС залежить від органу МКС, в якому вони займають посаду.

Відповідно до ст. ст. 34, 39 Римського статуту [20] після обрання суддів Суд обирає Президію з трьох суддів та організує у своєму складі відділи – 1) апеляційний, який складається з Голови і чотирьох суддів; 2) судовий, який складається не менш ніж із шести досвідчених у кримінальному процесі суддів; 3) відділ досудового провадження, який складається не менш ніж із шести досвідчених у кримінальному процесі суддів. Призначення суддів до складу відділів здійснюється з урахуванням характеру функцій, що покладені на кожний відділ, кваліфікації та досвіду обраних суддів для того, щоб у кожному відділі існувало належне поєднання фахівців у сфері кримінального права та процесу, а також у сфері міжнародного права [20]. Судові функції Суду здійснюються в кожному відділі Палатами: 1) Апеляційна Палата складається з усіх суддів Апеляційного відділу; 2) функції Судової палати здійснюються трьома судьями Судового відділу і може бути створено 2-3 Судових палати, якщо це потрібно; 3) функції Палати досудового провадження здійснюються або трьома судьями Відділу досудового провадження, або одним суддею цього Відділу відповідно до Римського Статуту та Правил процедури і доказування і може бути створено 2-3 Палати досудового провадження, якщо це потрібно. Відповідно до положення 14 Регламенту МКС судді кожного відділу обирають голову відділу зі своїх членів для нагляду за адміністрацією відділу на протязі одного року [19].

Президія складається з трьох суддів (Президента та двох віце-президентів), яких обрано абсолютною більшістю голосів усіх суддів МКС на максимум два трирічні терміни. Фактично, посада Президента МКС аналогічна українській посаді голови суду, а посади віце-президентів посадам заступників голови суду. Відповідно до ч. 2 положення 10 Регламенту МКС президент, перший віце-президент і другий віце-президент, обіймаючи ці посади, мають пріоритет над усіма іншими судьями [19]. Президія відповідає за управління справами Суду, за винятком Офісу Прокурора, представляє Суд перед зовнішнім світом, допомагає в організації роботи суддів, забезпечує виконання рішень стосовно покарання, винесених Судом. Відповідно до положення 11 Регламенту МКС рішення Президії приймаються більшістю [19].

Відповідно до правових норм Римського статуту [20], Регламенту МКС [19], Правил процедури та доказування [21] Президент МКС має наступні повноваження: 1) входити до Координаційної ради; 2) в будь-який момент збирати Консультативний комітет з правових текстів; 3) затверджувати усі стандартні форми та шаблони для використання під час провадження в Суді; 4) дозволити подавати до Секретаріату документи не на робочих мовах Суду; 5) керувати укладанням усіх угод з будь-якою державою, яка не є учасником Статуту, або будь-якою міжурядовою організацією, що встановлюють загальні рамки співпраці з питань, що входять до компетенції більш ніж одного органу Суду; 6) укладати вище згадані угоди від імені МКС; 7) укладати домовленості або угоди про співпрацю, які не встановлюють загальні рамки співпраці; 8) у випадку наявності у справі про прохання держави про співпрацю з органом МКС висновку згідно з п. 7 ст. 87 Римського статуту передати справу на розгляд Асамблеї держав-учасниць Римського статуту або Ради Безпеки ООН; 9) укладати двосторонні домовленості з державою; 10) скликати спеціальні пленарні засідання суддів за власною ініціативою; 11) мати вирішальний голос при прийнятті рішень на пленарних засіданнях; 12) засвідчувати присягу судді, Прокурора, заступника Прокурора, Секретаря та заступника Секретаря Суду при їх вступі на посаду; 13) складати перелік кандидатів на посаду Секретаря Суду; 14) видавати розпорядження про публікації на сайті суду; 15) скасовує продовжений відповідно до підправила 5 правила 146

Правил процедури та доказування [21] термін ув'язнення після сплати засудженою особою штрафу.

Отже, можна вважати усі угоди з будь-якою державою, яка не є учасником Статуту, або будь-якою міжурядовою організацією, що встановлюють загальні рамки співпраці з питань, що входять до компетенції більш ніж одного органу Суду та двосторонні домовленості з будь-якою державою нормативно-правовими актами, які створює від імені МКС саме його Президент. Хоча ці нормативно-правові акти мають високий юридичний статус міжнародних угод, вони не є судовими рішеннями в розумінні ст. 382 ККУ [14]. Також Президент видає розпорядження, але вони мають адміністративний внутрішньо судовий характер і порушення виконання чи відмова від виконання цих розпоряджень в Україні малоімовірна.

Відповідно до положення 11 Регламенту МКС [19] Президія приймає більшістю свої рішення, якщо член Президії відсутній або дискваліфікований, його чи її обов'язки як члена Президії виконує наступний доступний суддя, який має старшинство відповідно до положення 10 Регламенту МКС, якщо Президент, Перший віце-президент і Другий віце-президент недоступні або дискваліфіковані, функції Президента виконує наступний вільний суддя, який має старшинство відповідно до положення 10 Регламенту МКС [19].

Відповідно до правових норм Римського статуту [20], Регламенту МКС [19], Правил процедури та доказування [21] Президія МКС як колективний орган має наступні повноваження: 1) створювати постійні Палати досудового провадження з постійним складом; 2) утворювати Палату у складі одного судді для виконання функцій і повноважень Судової палати та колегії з трьох суддів для вирішення апеляцій щодо правопорушень, визначених у ст. 70 Римського статуту [20]; 3) передавати ситуацію Палаті досудового провадження, як тільки Прокурор поінформує Президію відповідно до п. 1 правила 45 Правил процедури і доказування [21]; 4) після затвердження обвинувачень створити Судову палату, яка з урахуванням п. 9 ст. 61 і п. 4 ст. 64 Римського статуту [20] відповідає за проведення подальшого провадження і може здійснювати будь-яку функцію Палати досудового провадження, яка стосується такого провадження й може виконуватися в ході нього; 5) відповідно до правила 215 Правил процедури і доказування [21] приймати ухвалу

про притягнення до кримінальної відповідальності чи виконання вироку; 6) призначати суддю Суду для перевірки центру ув'язнення та звітування про умови утримання під вартою та адміністрацію в центрі ув'язнення; 7) отримувати конфіденційний звіт про центр ув'язнення; 8) зупиняти дію постанови про затримання у випадку необхідності; 9) розпорядитися про розслідування обставин смерті затриманої особи в центрі ув'язнення у випадку її смерті; 10) засновувати у своєму складі підрозділ із забезпечення виконання функцій: (а) нагляду за виконанням вироків та умовами ув'язнення; (б) виконання штрафів, наказів про конфіскацію та наказів про відшкодування; 9) вживати заходів, необхідних для того, щоб: (а) отримувати сплату штрафів, як описано в п. 2 (а) ст. 77 Римського статуту [20]; б) одержувати, як зазначено в п. 3 ст. 109 Римського статуту [], майно або доходи від продажу нерухомого майна або, у відповідних випадках, від продажу іншого майна; (с) відкрити рахунок для відсотків, отриманих на гроші, отримані відповідно до вище згаданими способами; (d) забезпечити переказ грошей до Цільового фонду або потерпілим, залежно від обставин; 11) після передачі або депонування в Цільовий фонд майна чи активів, реалізованих шляхом виконання наказу Суду, приймати рішення щодо їх розпорядження або розподілу; 12) постійно моніторити матеріальне становище засудженого; 13) призначати державу виконання вироку для засудженої особи; 14) змінювати державу виконання вироку для засудженої особи; 15) наглядати за виконанням покарань та умовами відбування покарання засудженою особою; 16) просити державу виконання вироку передати їй інформацію щодо наміру цієї держави дозволити засудженій особі залишитися на її території або в місці, куди вона має намір передати цю особу; 17) приймати рішення про продовження терміну ув'язнення відповідно до правила 146 Правил процедури і доказування [21]; 18) керувати повторною екстрадицією; 19) дозволити чи відмовити державі виконання вироку переслідувати або виконати вирок проти засудженої особи за будь-яку поведінку, вчинену до передачі цієї особи; 20) отримувати інформацію від усіх органів суду про будь-яку домовленість або угоду про співпрацю, яка не встановлює загальні рамки співпраці, і яку орган має намір обговорити; 21) отримувати інформацію від прокурора про передачу державою-учасницею згідно зі ст. 14 Римського статуту [20] або Радою

Безпеки згідно зі ст. 13 Римського статут [20] у справі про ситуацію; 22) видавати будь-які вказівки, рішення чи розпорядження, які вважає доречними; 23) керувати заміною суддів у випадку її необхідності; 24) встановлювати графіки чергування суддів відділу досудового провадження, юридичних працівників палат; 25) розглядати скарги затриманих осіб; 26) після отримання заяви про перегляд переглядати рішення Секретаря про призначення адвоката, включення/виключення адвоката із списку адвокатів; 27) після отримання заяви про перегляд переглядати рішення Секретаря про правову допомогу; 28) розглядати скарги на суддів, прокурора, заступника прокурора, Секретаря чи заступника Секретаря; 29) приймати рішення про відсторонення від своїх обов'язків суддю, Прокурора, заступника Прокурора, Секретаря або заступника Секретаря; 30) розглядати запит про компенсацію; 31) укладати двосторонні домовленості з державами з метою створення рамок для прийняття ув'язнених, засуджених Судом; 32) приймати рішення про відчуження або виділення майна чи активів, усіх питань, пов'язаних з розпорядженням або розподілом майна чи активів, реалізованих шляхом примусового виконання рішення суду.

Покарання у виді позбавлення волі виконується в державі, визначеній Судом з переліку держав, що повідомили Суду про свою готовність прийняти засуджених осіб. Держава, визначена в конкретній справі, негайно інформує Суд про те, чи погоджується вона із цим визначенням Суду. Держава, в якій виконується вирок для засудженої особи, не має права самостійно змінювати вирок, додавати до вироку нові покарання чи скасовувати призначені Судом покарання.

Отже, Президія як орган МКС видає вказівки, рішення, розпорядження та накази. З них слід виокремити як те, виконання яких може відбуватися безпосередньо на території України рішення щодо призначення держави виконання вироку для засудженої особи, нею може бути Україна як держава-учасниця Римського Статуту.

Романишин О. Р. вважає, що система кримінально-правової охорони порядку виконання судових рішень у кримінальному провадженні є складовою частиною порядку виконання судових рішень судів усіх юрисдикцій [10, с. 38], тому ст. 382 ККУ [14] охороняє виконання рішення щодо призначення держави виконання вироку для засудженої особи. Оскільки виконання вироку засудженій особі в Україні

з організаційної сторони забезпечує Департамент з питань виконання кримінальних покарань Державної кримінально-виконавчої служби України, співробітники якого є державними службовцями та службовими особами в розумінні ч. 2 ст. 18 ККУ [14], а сам вирок засуджені особи в Україні відбувають в установах виконання покарань, співробітники яких є державними службовцями та службовими особами в розумінні ч. 2 ст. 18 ККУ [14], то умисне невиконання рішення МКС щодо призначення держави виконання вироку для засудженої особи слід кваліфікувати за ч. 2 ст. 382 ККУ [14], яка передбачає кримінальну відповідальність за невиконання рішення суду службовою особою.

Палати досудового провадження, кожна з яких складається з одного або трьох суддів, вирішують усі питання, що виникають до початку стадії судового розгляду. Вони повинні наглядати за тим, як Офіс Прокурора виконує свою діяльність із розслідувань та кримінальних переслідувань, гарантувати права підозрюваних, потерпілих та свідків під час стадії розслідування та забезпечувати об'єктивність провадження.

Відповідно до правових норм Римського статуту [20], Регламенту МКС [19], Правил процедури та доказування [21] кожна Палата досудового провадження має наступні повноваження: 1) може дати за клопотанням Прокурора санкцію на проведення розслідування чи відмовити в неї прокурору; 2) прийняти попередню постанову про прийнятність справи; 3) переглянути рішення Прокурора не здійснювати провадження; 4) видати дозвіл Прокурору на проведення розслідування на території держави; 5) вжити на прохання Прокурора такі заходи, які необхідні для забезпечення ефективності й об'єктивності провадження; 6) видати за заявою Прокурора ордер на арешт тієї чи іншої особи; 7) видає за заявою Прокурора повістку на виклик тієї чи іншої особи; 8) прийняти постанову про тримання під вартою, звільнення з-під варти або умови звільнення з-під варти; 9) затвердити обвинувачення до початку судового розгляду; 10) звернутися з проханням про тимчасовий арешт розшукуваної особи до подання прохання про передачу та документів, що до нього додаються, передбачених у ст. 91 Римського статуту [20]; 11) виносити розпорядження про проведення певних слухань на закритому або закритому засіданні; 12) змінити класифікацію документа з секретного на несекретний чи навпаки; 13) у разі невиконання учасником положень будь-якого

регламенту або розпорядження Палати, прийнятого відповідно до нього, видати будь-яке розпорядження, яке вважається необхідним в інтересах правосуддя; 14) ухвалити наказ про захисні заходи щодо потерпілого чи свідка; 15) видати будь-яке розпорядження щодо предмета експертного висновку, кількості експертів, яким необхідно надати вказівки, порядку їхнього навчання, способу представлення їхніх доказів та часових обмежень для підготовки та повідомлення їхнього звіту; 16) керувати спільним дорученням експерта учасниками; 17) вимагати від Прокурора надати конкретну або додаткову інформацію чи документи, якими він володіє, або їх короткий виклад, які Палата досудового провадження вважає необхідними для виконання функцій і обов'язків, викладених у ст. 53, п. 3 (b), п. 3 (a) ст. 56 і п. 3 (c) ст. 57 Римського статуту [20]; 18) дати розпорядження про об'єднання обвинувачень.

Отже, Палати досудового провадження як органи МКС приймають ордери про арешт, повістки про виклик, рішення про підтвердження обвинувачення, рішення про звернення до потерпілих або окремих груп потерпілих з проханням обрати спільного законного представника чи представників, рішення щодо заяви потерпілого чи потерпілих про участь у провадженні, рішення з інших питань, накази, розпорядження.

Відповідно до ч. 3 ст. 58 Римського статуту в ордері на арешт вказуються: а) ім'я особи та будь-яка інша відповідна інформація, що встановлює особу; б) конкретне посилання на злочини, що підпадають під юрисдикцію Суду, у зв'язку з якими вимагається арешт цієї особи; і с) стислий виклад фактів, які ймовірно становлять ці злочини. Ордер на арешт залишається дійсним, доки Суд не розпорядиться про інше. На підставі ордера на арешт Суд може вимагати тимчасового арешту або арешту та передачі особи [20].

Відповідно до ч. 7 ст. 58 Римського статуту в повістці на виклик вказуються: а) ім'я особи і будь-яка інша відповідна інформація, що встановлює особу; б) точна дата явки особи; с) конкретне посилання на злочини, що підпадають під юрисдикцію Суду, які ймовірно вчинила ця особа; і d) стислий виклад фактів, які ймовірно становлять цей злочин [20]. Повістка про виклик вручається безпосередньо особі, яку викликають.

Відповідно до положення 53-18 Регламенту МКС рішення Палати досудового провадження про підтвердження обвинувачення містить окрему резолютивну частину, у якій відтворюється підтвержене обвинувачення шляхом викладення тексту обвинувачення, висунутого Прокурором, адаптованого Палатою досудового провадження відповідно до її висновків. Підтвержені звинувачення, відтворені в резолютивній частині, не повинні містити жодних приміток або перехресних посилань на докази, аналіз або матеріали [19]. Рішення Палати досудового провадження або Судової Палати про зміну або часткове зняття обвинувачення відповідно до ч. 9 ст. 61 Римського статуту [20] має містити резолютивну частину, у якій повністю відтворюються підтвержені обвинувачення.

Держави є відповідальними за виконання ордерів на арешт, що видані Палатами МКС. Держави-учасниці Асамблеї Римського Статуту юридично зобов'язані всебічно співпрацювати з МКС. Тому ордери на арешт, повістки на виклик є тими видами судових рішень, виконання яких захищає ст. 382 ККУ [14]. Оскільки в Україні відповідно до українського законодавства затриманням та арештом осіб займаються працівники правоохоронних органів, співробітники яких є службовими особами в розумінні ч. 2 ст. 18 ККУ [14], то умисне невиконання ордеру на арешт чи повістки на виклик слід кваліфікувати за ч. 2 ст. 382 ККУ [14], яка передбачає кримінальну відповідальність за невиконання рішення суду службовою особою.

Після того, як видано ордер на арешт, заарештовано ймовірного злочинця та затверджено обвинувачення Палатою досудового провадження, Президія утворює проведення судового провадження Судову палату, з трьох суддів. Основною функцією Судової палати є забезпечення справедливих судових проваджень з повною повагою щодо прав обвинувачених і належним врахуванням захисту потерпілих і свідків, також прийняття рішення щодо участі потерпілих на стадії судового провадження у справі. Судова Палата встановлює, чи обвинувачений є невинуватим або винним у пред'явлених обвинуваченнях, і, якщо його або її визнають винним (-ою), призначає покарання.

Відповідно до ст. 64 Римського Статуту [20] Судова Палата має наступні функції та повноваження: 1) забезпечує справедливість

розгляду з повним дотриманням прав обвинуваченого і захистом потерпілих і свідків; 2) після того, як у справі призначено слухання, Судова Палата, призначена для розгляду справи: а) консулюється зі сторонами та ухвалює такі процедури, які є необхідними для сприяння справедливому і швидкому провадженню; б) визначає мову або мови, які будуть використовуватися в ході судового розгляду; і с) передбачає розкриття, заздалегідь до початку судового розгляду, документів або інформації, які до цього не були розкриті, для надання можливості належної підготовки до судового розгляду; 4) може, передавати попередні питання до Палати досудового провадження або, у разі необхідності, іншому судді Відділу досудового провадження, який є в її розпорядженні; 6) за необхідністю дати розпорядження про об'єднання або розділення обвинувачень проти декількох обвинувачених. Під час виконання своїх функцій до початку судового розгляду або в ході судового розгляду Судова Палата може: а) здійснювати будь-які функції Палати досудового провадження, згадані в п. 11 ст. 61 Римського Статуту [20]; б) вимагати явки свідків і дачі ними показань, а також пред'явлення документальних та інших доказів, звертаючись, якщо це необхідно, за допомогою до держав, як це передбачено в цьому Статуті; с) забезпечувати захист конфіденційної інформації; d) давати розпорядження про надання додаткових доказів до тих доказів, які були зібрані до судового розгляду або пред'явлені сторонами в ході судового розгляду; е) забезпечувати захист обвинуваченого, свідків і потерпілих; та f) ухвалювати рішення з будь-яких інших питань, що стосуються справи. Судовий розгляд є відкритим, деякі засідання Судова Палата закриває. Судова Палата, *inter alia*, має право за клопотанням однієї зі сторін або з власної ініціативи: а) ухвалювати рішення про допустимість або належність доказів; і б) вживати всіх необхідних заходів для підтримання порядку в ході слухання. Судова Палата забезпечує складення повного протоколу судового розгляду, який точно відображає перебіг процесу, ведення і зберігання якого покладається на Секретаря [20].

Цікаво та важливо, що відповідно до ст. 70 Римського Статуту Судова Палата має юрисдикцію щодо таких злочинів проти відправлення нею правосуддя, вчинених умисно: а) дача неправдивих показань після взяття зобов'язання відповідно до п. 1 ст. 69 Римського Статуту давати

правдиві показання; b) надання завідомо неправдивих або сфальсифікованих доказів; c) здійснення протиправного впливу на свідка, втручання або перешкоджання присутності свідка чи дачі ним показань, помста за дачу ним показань чи знищення доказів, їх фальсифікація або перешкоджання їх збиранню; d) перешкоджання, залякування або протиправний вплив на посадову особу Суду з метою примушення або переконання посадової особи не виконувати або виконувати неналежним чином свої обов'язки; e) помста посадовій особі Суду за те, що ця або інша посадова особа виконувала свої обов'язки; f) вимагання або одержання хабара у статусі посадової особи Суду у зв'язку зі своїми офіційними обов'язками [20]. Принципи і процедури, що регулюють здійснення Судом юрисдикції щодо злочинів на підставі цієї статті викладені в Правилах процедури і доказування. Умови надання міжнародного сприяння Суду стосовно його проваджень, здійснених ним за цією статтею, регулюються внутрішнім законодавством запитованої держави. У разі визнання особи винною у злочині проти відправлення нею правосуддя Суд може призначити покарання у виді позбавлення волі на строк не більше п'яти років або штрафу відповідно до Правил процедури і доказування чи оба покарання одночасно.

Також відповідно до ст. 71 Римського Статуту Суд може покарати осіб, присутніх в Суді, за неналежну поведінку, у тому числі за зрив судового розгляду або умисну відмову виконувати його розпорядження, шляхом адміністративних заходів, за винятком позбавлення волі, таких, як тимчасове або постійне видалення із зали суду, штраф або інші подібні заходи, передбачені в Правилах процедури і доказування [21].

Відповідно до ст. 74 Римського Статуту Судова Палата приймає рішення щодо винності підсудної особи більшістю голосів своїх членів і ухвалює його в письмовому вигляді [20]. Рішення містить повний і мотивований виклад встановлених Судовою палатою фактів стосовно доказів і висновків. За відсутності однастайності рішення Судової палати повинно містити думку більшості й меншості. Відповідно до правила 144 Правил процедури і доказування рішення судової палати щодо прийнятності справи до розгляду, юрисдикції суду, кримінальної відповідальності обвинуваченого, вироку та відшкодування оголошуються публічно та, де це можливо, у присутності обвинуваче-

ного, прокурора, потерпілих або законних представників потерпілих, які беруть участь у провадженні відповідно до правил 89-91, представники держав, які брали участь у провадженні [21]. У разі визнання особи винною Судова Палата розглядає питання про призначення відповідного покарання і бере до уваги надані в ході судового розгляду докази і зроблені подання, які стосуються призначення покарання. Відповідно до ст. 78 Римського Статуту Судова Палата під час призначення покарання у виді позбавлення волі зараховує строк, який засуджений тримався під вартою на підставі його рішення чи будь-який інший строк перебування під вартою у зв'язку з діянням, що лежить в основі злочину [20]. Якщо особа визнана винною у вчиненні більш ніж одного злочину, Суд призначає покарання за кожний злочин і загальне покарання із зазначенням всього строку позбавлення волі. Цей строк не повинен бути меншим, ніж строк, передбачений найбільш суворим окремим покаранням, яке було призначено, та не повинен перевищувати 30 років позбавлення волі або покарання у виді довічного позбавлення волі відповідно до підп (b) п. 1 ст. 77 Римського Статуту [20]. Відповідно до ст. 77 Римського Статуту Судова Палата може призначити за злочин геноциду, злочини проти людяності, воєнні злочини, злочин агресії один з таких видів покарань: а) позбавлення волі на певний строк, що не перевищує 30 років, або б) довічне позбавлення волі в тих випадках, коли це виправдано особливо тяжким характером злочину та індивідуальними обставинами особи, визнаної винною [20]. Як додаткове покарання Судова Палата може призначити: а) штраф відповідно до критеріїв, передбачених у Правилах процедури і доказування; б) конфіскацію доходів, майна та активів, отриманих безпосередньо або опосередковано в результаті злочину, без шкоди для прав bona fide третіх сторін. Суд може розпорядитися передати грошові кошти та інше майно, вилучені шляхом штрафів або конфіскації, до Цільового фонду в інтересах потерпілих від злочинів.

Суд може винести розпорядження безпосередньо стосовно особи, визнаної винною, про компенсації потерпілим або стосовно потерпілих у належній формі, включаючи реституцію, компенсаційну виплату та реабілітацію. У відповідних випадках Суд може прийняти рішення про виплату суми в порядку компенсації до Цільового фонду в інтересах потерпілих від злочинів [20]. Держава-учасниця виконує рішення,

ухвалене згідно із цією статтею, так, як ст. 109 Римського Статуту [20]. Відповідно до правила 218 Правил процедури і доказування наказ про конфіскацію містить у собі: (а) особу особи, проти якої було видано наказ; (b) доходи, майно та активи, які були конфісковані за рішенням Суду; і (с) якщо держава-учасниця не в змозі виконати наказ про конфіскацію зазначених доходів, майна чи активів, вона вживає заходів для повернення їх вартості [21]. Відповідно до правила 218 Правил процедури і доказування наказ про відшкодування містить у собі: (а) особу особи, проти якої було видано наказ; (b) стосовно відшкодування фінансового характеру, особи жертв, яким було надано індивідуальне відшкодування, і, якщо відшкодування буде передано до Цільового фонду, відомості про Цільовий фонд для депонування премія; і (с) обсяг і характер відшкодування, призначеного Судом, у тому числі, у відповідних випадках, майно та активи, щодо яких було винесено рішення про реституцію [21]. Слід зауважити, що відповідно до правила 219 Правил процедури і доказування національні органи влади повинні виконати наказ про відшкодування жертвам без зміни розміру відшкодування [21].

Отже, найважливішим рішенням Судової палати МКС є рішення про визнання підсудної особи винною та про призначення її покарання. Воно включає в себе вимогу компенсації потерпілим, обов'язкову для виконання в усіх країнах-учасницях Римського Статуту. Це актуально для України, оскільки багато українських громадян постраждали від війни.

Якщо Президія МКС призначить Україну державою виконання вироку для засудженої особи і Україна на це погодиться, то невиконання вироку чи самостійна зміна вироку в Україні повинні кваліфікуватись за ст. 382 ККУ [14]. Оскільки виконання вироку засудженій особі в Україні з організаційної сторони забезпечує Департамент з питань виконання кримінальних покарань Державної кримінально-виконавчої служби України, співробітники якого є державними службовцями та службовими особами в розумінні ч. 2 ст. 18 ККУ [14], а сам вирок засуджені особи в Україні відбувають в установах виконання покарань, співробітники яких є державними службовцями та службовими особами в розумінні ч. 2 ст. 18 ККУ [14], то умисне невиконання вироку МКС чи самостійну зміну змісту вироку МКС слід кваліфікувати за ч. 2 ст. 382 ККУ [14], яка передбачає кримінальну відповідальність

за невиконання рішення суду службовою особою. Також питаннями компенсації потерпілим від злочинів, які передбачено ст. 5 Римського Статуту [20], в Україні займаються органи державної влади, тому умисне невиконання вироку МКС чи самостійну зміну змісту вироку МКС в частині виплати компенсації потерпілим слід кваліфікувати за ч. 2 ст. 382 ККУ [14], яка передбачає кримінальну відповідальність за невиконання рішення суду службовою особою.

Апеляційна Палата може залишити в силі, скасувати або змінити рішення, яке оскаржується, включно із рішеннями щодо кримінальної відповідальності та рішеннями щодо покарання, і може призначити новий судовий розгляд іншою Судовою палатою. Відповідно до положення 13-2 Регламенту МКС судді Апеляційної палати визначають головуючого суддю для кожної апеляції [19].

Відповідно до ст. 83 Римського Статуту Апеляційна Палата має всі повноваження Судової палати [20]. Апеляційна Палата має право: а) скасувати або змінити рішення чи вирок; або б) розпорядитися про проведення нового судового розгляду іншою Судовою палатою. Рішення Апеляційної палати ухвалюється більшістю голосів суддів і оголошується на відкритому засіданні.

Невиконання рішень Апеляційної палати МКС в Україні кваліфікується аналогічно невиконанню рішень Судової палати МКС в Україні.

3. Аналіз видів рішень посадових осіб МКС

До посадових осіб МКС належать Прокурор як керівник Офісу Прокурора та Секретар як керівник Секретаріату.

Відповідно до ст. 42 Римського Статуту [20] Прокурор має всі повноваження з керівництва та управління Офісом Прокурора. Відповідно до положення 3 Регламенту МКС Прокурор входить до Координаційної Ради []. Прокурора обирають шляхом таємного голосування абсолютною більшістю голосів членів Асамблеї держав-учасниць на 9 років. Прокурор користується у своїй професійній діяльності привілеями та імунітетами глави дипломатичного представництва. Офіс Прокурора діє незалежно як окремий орган Суду, відповідає за отримання переданих ситуацій і будь-якої обґрунтованої інформації про злочини, що підпадають під юрисдикцію Суду, за їх вивчення та здійснення розслідувань і кримінального переслідування в Суді.

Відповідно до ст. 14 Римського Статуту держава-учасниця може передати Прокурору ситуацію, в якій імовірно було вчинено один або декілька злочинів, що підпадають під юрисдикцію Суду, шляхом звернення до Прокурора з проханням провести розслідування цієї ситуації для визначення того, чи доцільно висунути обвинувачення одній чи декільком конкретним особам за вчинення таких злочинів [20], тоді відповідно до ст. 15 Римського Статуту Прокурор може розпочати розслідування *proprío motu* на підставі інформації про злочини, що підпадають під юрисдикцію Суду [20]. Прокурор повинен також з'ясувати, чи національні органи влади здійснюють справжнє розслідування або судовий розгляд справ щодо імовірних злочинців. Якщо Прокурор робить висновок про наявність достатніх підстав для здійснення розслідування, то звертається до Палати досудового провадження з проханням дати санкцію на проведення розслідування. У тих випадках, коли ситуація була передана до Суду відповідно до п. (а) ст. 13 Римського Статуту і Прокурор визначив, що існують належні підстави для початку розслідування, або Прокурор розпочав розслідування відповідно до п. (с) ст. 13 і ст. 15 Римського Статуту [20], Прокурор повинен надіслати повідомлення державам-учасницям та іншим державам, які, ймовірно, здійснюють юрисдикцію, щодо свого наміру розпочати розслідування.

Відповідно до ст. 54 Римського Статуту Прокурор під час проведення розслідування має наступні обов'язки і повноваження: 1) проводити розслідування з охопленням всіх фактів й доказів, які стосуються оцінки того, чи настає кримінальна відповідальність відповідно до Римського Статуту; б) вживати належних заходів для забезпечення ефективного розслідування і кримінального переслідування за злочини, що підпадають під юрисдикцію МКС, враховуючи при цьому інтереси та особисті обставини потерпілих і свідків, у тому числі вік, гендерний фактор, стан здоров'я, а також враховує характер злочинів, зокрема злочинів, пов'язаних із сексуальним насильством, гендерним насильством або насильством над дітьми; 3) повною мірою поважає права осіб, що впливають із цього Статуту [20]. Окрім вище наведеного при проведенні Прокурором розслідування на території держави, Прокурор може: 1) збирати і вивчати докази; 2) вимагати явки і допитувати осіб, стосовно яких здійснюється розслідування,

потерпілих і свідків; 3) звертатися з проханням про співробітництво до будь-якої держави або міжурядової організації чи механізму згідно з їхніми відповідними повноваженнями та/або мандатами; 4) укласти такі угоди або домовленості, що не суперечать Римському Статуту, які можуть бути необхідні для сприяння співробітництву з боку будь-якої держави, міжурядової організації або особи; 5) давати згоду на нерозкриття на будь-якому етапі провадження документів або інформації, що були отримані Прокурором на умовах збереження конфіденційності й лише з метою отримання нових доказів, якщо тільки особа, яка надала такі документи й інформацію, не дає на це своєї згоди; 6) вживати необхідних заходів чи просити про вжиття необхідних заходів для забезпечення конфіденційності інформації, захисту будь-якої особи або збереження доказів.

Відповідно до правил 108, 109, 110 Правил процедури і доказування [21] Прокурор приймає рішення про проведення розслідування чи відмову від розслідування, яке повинна затвердити Палата досудового провадження, але відповідно до ч. 2 правила 110 Правил процедури і доказування якщо Палата досудового провадження не підтверджує рішення Прокурора, згадане в підправилі 1, він або вона продовжують розслідування або судове переслідування [21]. Відповідно до правила 115 Правил процедури і доказування Палата досудового провадження надає Прокурору дозвіл на збір доказів на території держави, де Прокурор проводить розслідування [21], тому невиконання пов'язаних із проведенням розслідування вимог Прокурора на території України повинно кваліфікуватись як невиконання рішень Палати досудового провадження. Оскільки при зборі доказів Прокурором на території України відмовитись від виконання пов'язаних із проведенням розслідування вимог Прокурора може будь-яка особа, то невиконання пов'язаних із проведенням розслідування вимог Прокурора на території України повинно кваліфікуватись за конкретною частиною ст. 382 ККУ [14] в залежності від суб'єкта невиконання.

Відповідно до ст. 43 Римського Статуту Секретар як головна адміністративна посадова особа Суду очолює Секретаріат, який відповідає за несудові аспекти управління справами й обслуговування Суду [20]. Відповідно до положення 3 Регламенту МКС Секретар входить до Координаційної Ради [19]. Судді обирають Секретаря абсолютною

більшістю голосів шляхом таємного голосування на 5-річний строк, враховуючи будь-які рекомендації Асамблеї держав-учасниць. Секретар користується у своїй професійній діяльності привілеями та імунітетами глави дипломатичного представництва. Секретар утворює в структурі Секретаріату Підрозділ з надання допомоги потерпілим і свідкам. Цей Підрозділ забезпечує у консультації з Офісом Прокурора заходи захисту і процедури безпеки, консультаційну та іншу відповідну допомогу свідкам, потерпілим, які з'являються до Суду, та іншим особам, яким загрожує небезпека в результаті показань, даних такими свідками. До складу Підрозділу входять співробітники, які мають досвід роботи з питань, що стосуються травм, у тому числі травм, пов'язаних зі злочинами сексуального насильства.

Відповідно до правил 13, 14 Правил процедури і доказування Секретар служить каналом зв'язку Суду, несе відповідальність за внутрішню безпеку Суду за погодженням з Президією і Прокурором, а також державою перебування, запроваджує Регламент Секретаріату [19]. Відповідно до правила 15 Правил процедури і доказування Секретар веде базу даних, що містить усі відомості про кожну справу, передану на розгляд Суду, відповідно до будь-якого розпорядження судді чи палати, що передбачає нерозголошення будь-якого документа чи інформації, а також захисту конфіденційних персональних даних, інші записи Суду [19]. Відповідно до правила 16 Правил процедури і доказування стосовно потерпілих Секретар виконує такі функції: (a) надання повідомлення або сповіщення жертвам або їхнім законним представникам; (b) допомога їм в отриманні юридичної консультації та організації їхнього юридичного представництва, а також надання їхнім законним представникам належної підтримки, допомоги та інформації, включаючи такі засоби, які можуть бути необхідними для безпосереднього виконання ними своїх обов'язків, з метою захисту їхніх прав на всіх стадіях провадження відповідно до правил 89-91 Правил процедури і доказування; (c) надання їм допомоги в участі в різних фазах провадження відповідно до правил 89-91 Правил процедури і доказування; (d) вжиття гендерно чутливих заходів для сприяння участі жертв сексуального насильства на всіх етапах провадження. Стосовно потерпілих, свідків та інших осіб, які перебувають у групі ризику через свідчення, надані такими свідками, Секретар виконує такі функції

відповідно до Статуту та цих Правил: (а) інформування їх про їхні права, про існування, функції та доступність Відділу потерпілих і свідків; (б) забезпечення того, щоб вони були вчасно поінформовані про відповідні рішення Суду, які можуть вплинути на їхні інтереси, відповідно до положень щодо конфіденційності [19]. Для виконання своїх функцій Секретар може вести спеціальний реєстр потерпілих, які виявили намір брати участь у конкретній справі. Секретар може від імені МКС укладати з державами угоди про переміщення та надання допоміжних послуг на території держави травмованим жертвам або жертвам, свідкам та іншим особам, які перебувають у групі ризику через свідчення таких свідків.

Відповідно до правил 20, 21 Правил процедури і доказування Секретар виконує функції: 1) сприяє захисту конфіденційності; 2) надає підтримку, допомогу та інформацію всім захисникам, які постають перед МКС, і, у відповідних випадках, підтримку професійним слідчим, необхідну для ефективного та дієвого проведення захисту; 3) допомагає заарештованим особам, особам, до яких застосовується п. 2 ст. 55 Римського Статуту [], і обвинуваченим в отриманні юридичної консультації та допомоги адвоката; 4) консультує Прокурора та Палати, якщо необхідно, з відповідних питань, пов'язаних із захистом; 5) надає захисту такі засоби, які можуть бути необхідними для безпосереднього виконання обов'язку щодо захисту; 6) Сприяти поширенню інформації та прецедентного права МКС серед захисників, співпрацює з національною обороною та асоціаціями адвокатів або будь-яким незалежним представницьким органом адвокатів та юридичних асоціацій для сприяння спеціалізації та навчання юристів праву Статуту та Правил; 7) створює та веде список адвокатів, які відповідають критеріям, викладеним у правилі 22 Правил процедури і доказування [19]. Особа має вільно вибрати свого адвоката з цього списку або іншого адвоката, який відповідає необхідним критеріям і бажає бути включеним до списку.

Отже, можна вважати усі угоди з будь-якою державою про переміщення та надання допоміжних послуг на території держави травмованим жертвам або жертвам, свідкам та іншим особам, які перебувають у групі ризику через свідчення таких свідків нормативно-правовими актами, які створює від імені МКС саме його Секретар. Хоча ці

нормативно-правові акти мають високий юридичний статус міжнародних угод, вони не є судовими рішеннями в розумінні ст. 382 ККУ [14].

4. Висновки

До суддів МКС належать Президент як найвища посадова особа МКС та як член Президії, Президія, члени Палат досудового провадження, Судових Палат, Апеляційних Палат.

Президент МКС укладає від імені МКС угоди з будь-якою державою, яка не є учасником Статуту, або будь-якою міжурядовою організацією, що встановлюють загальні рамки співпраці з питань, що входять до компетенції більш ніж одного органу Суду та двосторонні домовленості з будь-якою державою нормативно-правовими актами. Хоча ці нормативно-правові акти мають високий юридичний статус міжнародних угод, вони не є судовими рішеннями в розумінні ст. 382 ККУ [14].

Ст. 382 ККУ [14] охороняє виконання рішення Президії МКС щодо призначення держави виконання вироку для засудженої особи. Оскільки виконання вироку засудженій особі в Україні з організаційної сторони забезпечує Департамент з питань виконання кримінальних покарань Державної кримінально-виконавчої служби України, співробітники якого є державними службовцями та службовими особами в розумінні ч. 2 ст. 18 ККУ [14], а сам вирок засуджені особи в Україні відбувають в установах виконання покарань, співробітники яких є державними службовцями та службовими особами в розумінні ч. 2 ст. 18 ККУ [14], то умисне невиконання рішення МКС щодо призначення держави виконання вироку для засудженої особи слід кваліфікувати за ч. 2 ст. 382 ККУ [14], яка передбачає кримінальну відповідальність за невиконання рішення суду службовою особою.

Палати досудового провадження видають ордери на арешт, повістки на виклик, які є тими видами судових рішень, виконання яких захищає ст. 382 ККУ [14]. Оскільки в Україні відповідно до українського законодавства затриманням та арештом осіб займаються працівники правоохоронних органів, співробітники яких є службовими особами в розумінні ч. 2 ст. 18 ККУ [14], то умисне невиконання ордеру на арешт чи повістки на виклик слід кваліфікувати за ч. 2 ст. 382 ККУ [14], яка передбачає кримінальну відповідальність за невиконання рішення суду службовою особою.

Якщо Президія МКС призначить Україну державою виконання вироку для засудженої особи і Україна на це погодиться, то невиконання вироку, який винесено Судовою Палатою МКС чи зміна його змісту без згоди МКС в Україні повинні кваліфікуватись за ст. 382 ККУ [14]. Оскільки виконання вироку засудженій особі в Україні з організації сторони забезпечує Департамент з питань виконання кримінальних покарань Державної кримінально-виконавчої служби України, співробітники якого є державними службовцями та службовими особами в розумінні ч. 2 ст. 18 ККУ [Кримінальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>], а сам вирок засуджені особи в Україні відбувають в установах виконання покарань, співробітники яких є державними службовцями та службовими особами в розумінні ч. 2 ст. 18 ККУ [14], то умисне невиконання вироку МКС чи самостійну зміну змісту вироку МКС слід кваліфікувати за ч. 2 ст. 382 ККУ [14], яка передбачає кримінальну відповідальність за невиконання рішення суду службовою особою. Також питаннями компенсації потерпілим від злочинів, які передбачено ст. 5 Римського Статуту [20], в Україні займаються органи державної влади, тому умисне невиконання вироку, який винесено Судовою Палатою МКС чи самостійну зміну змісту вироку в частині виплати компенсації потерпілим слід кваліфікувати за ч. 2 ст. 382 ККУ [14], яка передбачає кримінальну відповідальність за невиконання рішення суду службовою особою.

Невиконання рішень Апеляційної палати МКС в Україні кваліфікується аналогічно невиконанню рішень Судової палати МКС в Україні.

До посадових осіб МКС належать Прокурор як керівник Офісу Прокурора та Секретар як керівник Секретаріату.

Оскільки Палата досудового провадження надає Прокурору дозвіл на збір доказів на території держави, де Прокурор проводить розслідування відповідно до правила 115 Правил процедури і доказування [21], то невиконання пов'язаних із проведенням розслідування вимог Прокурора на території України повинно кваліфікуватись як невиконання рішень Палати досудового провадження. Оскільки при зборі доказів Прокурором на території України відмовитись від виконання пов'язаних із проведенням розслідування вимог Прокурора може будь-яка особа, то невиконання пов'язаних із проведенням розслідування вимог

Прокурора на території України повинно кваліфікуватись за конкретною частиною ст. 382 ККУ [14] в залежності від суб'єкта невиконання.

Секретар укладає від імені МКС усі угоди з будь-якою державою про переміщення та надання допоміжних послуг на території держави травмованим жертвам або жертвам, свідкам та іншим особам, які перебувають у групі ризику через свідчення таких свідків. Хоча ці нормативно-правові акти мають високий юридичний статус міжнародних угод, вони не є судовими рішеннями в розумінні ст. 382 ККУ [14].

Список літератури:

1. За які злочини Міжнародний кримінальний суд може притягнути до відповідальності?. URL: <https://shtab.net/news/view/za-yaki-zlochini-mizhnarodnij-kriminalnij-sud-mozh/> (дата звернення: 25.11.2024)
2. Закон України від 03.05.2022 № 2236-IX «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та інших законодавчих актів України щодо співробітництва з Міжнародним кримінальним судом». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2236-20#Text> (дата звернення: 25.11.2024)
3. Закон України від 09.10.2024 р. № 4012-IX «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України у зв'язку з ратифікацією Римського статуту Міжнародного кримінального суду та поправок до нього» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4012-20#Text> (дата звернення: 25.11.2024)
4. Закон України від 21.08.2024 № 3909-IX «Про ратифікацію Римського статуту Міжнародного кримінального суду та поправки до нього». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3909-20#Text> (дата звернення: 25.11.2024)
5. Заява МЗС України щодо відкриття розслідування ситуації в Україні Прокурором Міжнародного Кримінального Суду. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/zayava-mzs-ukrayini-shchodo-vidkrittya-rozsliduvannya-situaciyi-v-ukrayini-prokurorom-mizhnarodnogo-kriminalnogo-sudu> (дата звернення: 25.11.2024)
6. Конституція України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 25.11.2024)
7. Міжнародний кримінальний суд що це таке і як він працює. URL: <https://internationallawyersassociates.com/uk/міжнародний-кримінальний-суд/> (дата звернення: 25.11.2024).
8. Москвічова А. Верховна Рада ухвалила закон що завершує ратифікацію Римського статуту. URL: <https://graty.me/news/verhovna-rada-uhvalila-zakon-shho-zavershue-ratifikacziyu-rimskogo-statutu/> (дата звернення: 25.11.2024)
9. Романишин О. Р. Кримінально-правове забезпечення охорони порядку виконання судових рішень в Україні: дис. канд. юрид.наук: 12.00.08. Київ. 2018. 224 с.
10. Україна передала ООН офіційний документ про своє приєднання до Римського статуту. URL: <https://zmina.info/news/ukrayina-peredala-oon->

oficijnyj-dokument-pro-svoje-pryednannya-do-rymskogo-statutu/ (дата звернення: 25.11.2024)

11. Україна стає на крок ближчою до ратифікації Римського статуту МКС. URL: <https://www.coalitionfortheicc.org/news/ukraine-moves-towards-ratification-icc-rome-statute-Ukrainian> (дата звернення: 25.11.2024)

12. Щербань Є. В., Камінська Н. В., Деякі питання імплементації Римського статуту про Міжнародний кримінальний суд. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2020. № 2 (115). С. 138–143.

13. The Criminal Code of Ukraine. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14?lang=en> (accessed November 19, 2024)

14. The Criminal Procedural Code of Ukraine. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17?lang=en#Text> (accessed November 19, 2024)

15. The Criminal Executive Code of Ukraine. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15?lang=en#Text> (accessed November 19, 2024)

16. Law of Ukraine No. 3352-XII of June 30, 1993 “On Pretrial Detention”. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3352-12?lang=en#Text> (accessed November 19, 2024)

17. Opinion of the Constitutional Court of Ukraine in the case on the constitutional submission of the President of Ukraine on the provision of an opinion on the compliance of the Constitution of Ukraine with the Rome Statute of the International Criminal Court (the Rome Statute case). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/v003v710-01?lang=en#Text> (accessed November 25 2024).

18. Regulations of the Court. Available at: <https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/2024-10/2024-10-15-regulations-of-the-court-eng.pdf> (accessed November 19, 2024)

19. Rome Statute of the International Criminal Court. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588?lang=en#Text (дата звернення 25.11.2024)

20. Rules of Procedure and Evidence. Available at: <https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/2024-09/RulesProcedureEvidenceEng-2024.pdf> (accessed November 19, 2024)

References:

1. What crimes can the International Criminal Court prosecute? [Za yaki zlochyny Mizhnarodnyi kryminalnyi sud mozhe prytiahnuty do vidpovidalnosti]. Available at: <https://shtab.net/news/view/za-yaki-zlochiny-mizhnarodnij-kryminalnij-sud-mozh/> (in Ukrainian) (accessed November 25, 2024)

2. Law of Ukraine dated 03.05.2022 No. 2236-IX “On Amendments to the Criminal Procedure Code of Ukraine and Other Legislative Acts of Ukraine Regarding Cooperation with the International Criminal Court”. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2236-20#Text> (accessed November 25, 2024)

3. The Law of Ukraine dated 09.10.2024 No. 4012-IX “On Amendments to the Criminal and Criminal Procedure Codes of Ukraine in Connection with the Ratification of the Rome Statute of the International Criminal Court and Amendments Thereto” Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4012-20#Text> (in Ukrainian) (accessed November 25, 2024)

4. The Law of Ukraine dated 09.10.2024 No. 4012-IX “On Amendments to the Criminal and Criminal Procedure Codes of Ukraine in Connection with the Ratification of the Rome Statute of the International Criminal Court and Amendments Thereto” Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4012-20#Text> (in Ukrainian) (accessed November 25, 2024)

5. The Law of Ukraine dated 09.10.2024 No. 4012-IX “On Amendments to the Criminal and Criminal Procedure Codes of Ukraine in Connection with the Ratification of the Rome Statute of the International Criminal Court and Amendments Thereto” Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4012-20#Text> (in Ukrainian) (accessed November 25, 2024)

6. The Constitution of Ukraine. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80?lang=en#Text> (accessed November 19, 2024)

7. International Criminal Court what is it and how does it work [Mizhnarodnyi kryminalnyi sud shcho tse take i yak vin pratsiuie]. Available at: <https://internationallawyersassociates.com/uk/міжнародний-кримінальний-суд/> (in Ukrainian) (accessed November 25, 2024).

8. Moskvichova A. (2024) Verkhovna Rada ukhvalyla zakon shcho zavershuie ratyfikatsiiu Rymського statutu [The Verkhovna Rada adopted a law that completes the ratification of the Rome Statute]. Available at: <https://graty.me/news/verhovna-rada-uhvalila-zakon-shho-zavershue-ratifikacziyu-rimського-statutu/> (in Ukrainian) (accessed November 25, 2024).

9. Romanyshyn O. R. (2018) *Kryminaljno-pravove zabezpechennja okhorony porjadku vykonannja sudovykh rishenj v Ukraini* [Criminal law enforcement of the order of execution of court decisions in Ukraine]: (PhD Thesis), Kyiv. 224 p. (in Ukrainian)

10. Ukraina peredala OON ofitsiinyi dokument pro svoie pryednannia do Rymського statutu. Available at: <https://zmina.info/news/ukrayina-peredala-oon-oficzijnyj-dokument-pro-svoje-pryednannya-do-rymsкого-statutu/> (in Ukrainian) (accessed November 25, 2024)

11. Ukraina peredala OON ofitsiinyi dokument pro svoie pryednannia do Rymського statutu. Available at: <https://zmina.info/news/ukrayina-peredala-oon-oficzijnyj-dokument-pro-svoje-pryednannya-do-rymsкого-statutu/> (in Ukrainian) (accessed November 25, 2024)

12. Shcherban Ye. V., Kaminska N. V. (2020) Deiaki pytannia implementatsii Rymського statutu pro Mizhnarodnyi kryminalnyi sud [Some issues of implementation of the Rome Statute of the International Criminal Court]. *Naukovij visnik Nacionalnoi akademii vnutrisnih sprav*. № 2 (115), pp. 138–143. (in Ukrainian)

13. The Criminal Code of Ukraine. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14?lang=en> (accessed November 19, 2024)

14. The Criminal Procedural Code of Ukraine. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17?lang=en#Text> (accessed November 19, 2024)

15. The Criminal Executive Code of Ukraine. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15?lang=en#Text> (accessed November 19, 2024)

16. Law of Ukraine No. 3352-XII of June 30, 1993 “On Pretrial Detention”. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3352-12?lang=en#Text> (accessed November 19, 2024)

17. Opinion of the Constitutional Court of Ukraine in the case on the constitutional submission of the President of Ukraine on the provision of an opinion on the compliance of the Constitution of Ukraine with the Rome Statute of the International Criminal Court (the Rome Statute case). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/v003v710-01?lang=en#Text> (accessed November 25 2024).

18. Regulations of the Court. Available at: <https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/2024-10/2024-10-15-regulations-of-the-court-eng.pdf> (accessed November 19, 2024)

19. Rome Statute of the International Criminal Court. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588?lang=en#Text (accessed November 25, 2024)

20. Rules of Procedure and Evidence. Available at: <https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/2024-09/RulesProcedureEvidenceEng-2024.pdf> (accessed November 19, 2024)